

Són els primers argenters de l'Argentina. I els últims argenters catalans que han mantingut els secrets de l'alquímia medieval lluny de la pàtria. Les peces del taller Pallarols s'han escampat per tot el planeta. Avui la saga té a punt la setena generació d'orfebres.

Pallarols: els grans mags de la plata

San Telmo és el barri antic de Buenos Aires. Situat al sud i bressat pels aires del riu de La Plata, aquest barri és un conglomerat heterogeni d'artesans, antiquaris, romàntics, *okupas*, *cirujas* i *cartoneros*, la gent que viu d'arreglar cartró i deixalles pel carrer. La plaça de Dorrego és el cor del barri. Els caps de setmana s'hi reuneix jovent, noctàmbuls de tota la ciutat i turistes despistats. Ambient genuïnament *porteno*. A la mateixa plaça, a la banda del carrer de Defensa, hi ha una casa que tothom coneix. Una placa a la façana diu "Pallarols. Orfebres des de 1750 Barcelona. 1804 Buenos Aires". Gairebé cap visitant no pot estar-se de trucar-hi. Dalt, en un taller on sembla que el temps s'ha deturat, us rep Juan Carlos, un argentí afable que tot i ser *porteño* de soca-rel defensa els seus orígens catalans. Una senyera presideix la sala d'estar de casa seva i a cada vidriera de la balconada un escut de la Generalitat mostra una devoció patriòtica que fins i tot el rei d'Espanya va apreciar en visitar el taller durant la seva última estada a l'Argentina: "*Muchas banderas catalanas, no?*"

Aquesta és la manera com els catalans, i tants de curiosos, arriben al territori sagrat dels Pallarols, saga d'alquimistes orgullosos que prepara la seva setena generació en els secrets d'un ofici basat en la memòria i en la continuïtat. El record de les arrels familiars s'ha conservat viu gràcies al quart plançó d'aquesta família, Josep-Vicenç Rafael, argenter de professió i me-

morialista de vocació, batejat a la catedral de Barcelona el 4 de maig del 1879, que seixanta-sis anys després rememorava en un dietari íntim la seva vida i la del clan. Era el 1945, i no era casualitat que en Josep-Vicenç volgués testimoniar el seu record de Catalunya. Dubtava que tornés mai a Barcelona. La guerra civil havia estat una hecatombe imprevista i els emigrants

Josep-Vicenç Rafael (1879) conta en un dietari íntim el passat de la família. L'avi, el remunta al regnat de Jaume III (1324-1349).

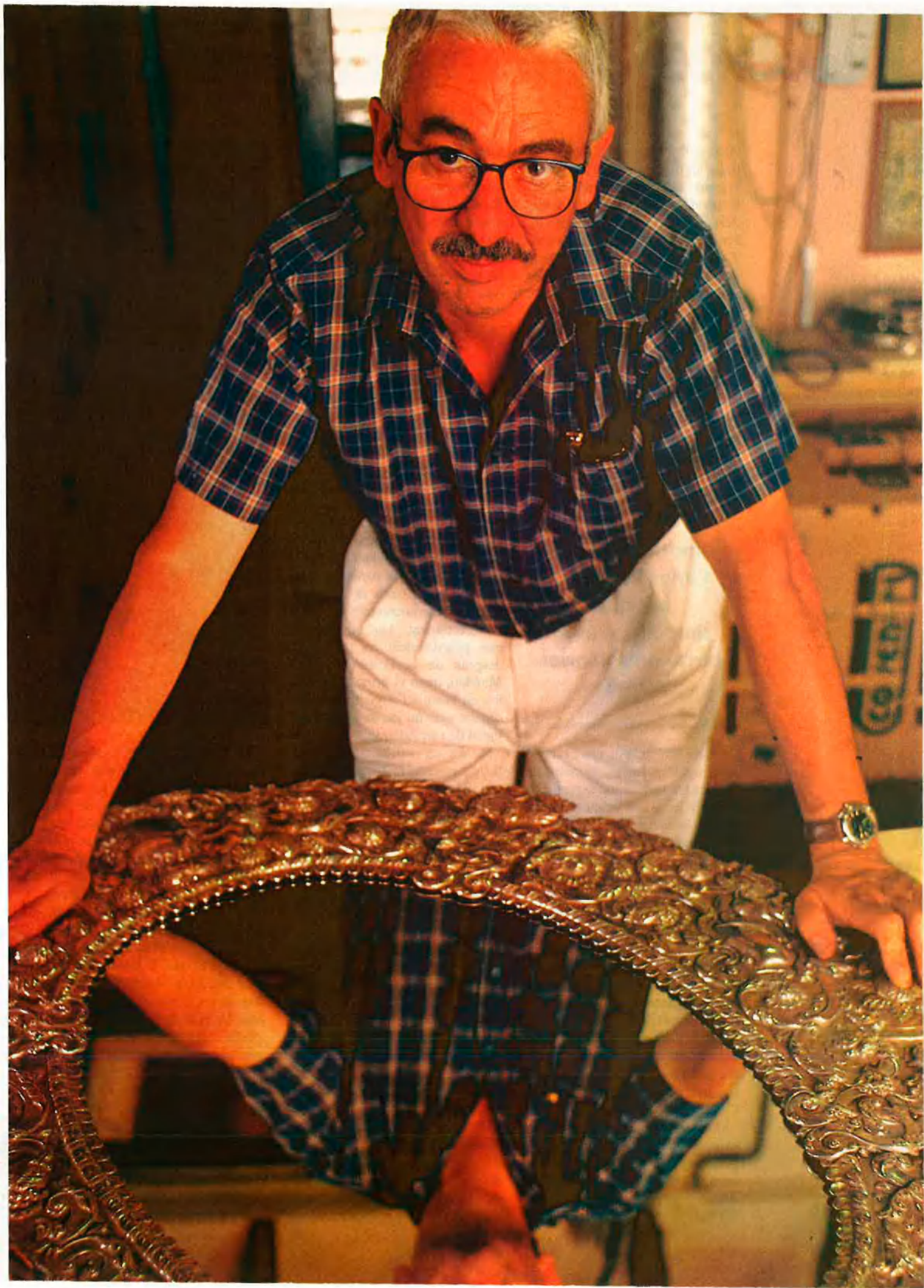
catalans a l'Argentina se sentien esquarterats i aïllats d'uns compatriotes que ni tan sols podien veure, perquè el govern argentí havia prohibit l'entrada de republicans, tret que tinguessin nacionalitat argentina. Cambó, naturalment, en fou l'excepció.

En Josep-Vicenç no tenia cap més recurs sinó contar, i contar-se alhora, aquells retalls de memòria per ajudar els fills i els nets a reconèixer-se en el passat familiar. Un passat que l'avi remuntava al regnat de Jaume III (1324-1349) quan catorze cavallers de la cort,

entre ells Arnau de Pallarols, van tenir l'honor de ser decapitats per Pere el Cerimoniós, rei d'Aragó, comte de Barcelona i germà irascible del primer, durant els conflictes dinàstics que van enfrontar els descendents de Jaume I. Cavaller d'un rei equivocat, servidor d'un príncep sense fortuna perseguit pel Punyaleu, el llinatge dels Pallarols es perd pels meandres de la decadència fins ben entrat el XVIII, temps de Borbons centralitzadors i de recuperació econòmica.

Som a l'època de Rafael Pallarols, home emprenedor, fill d'un artesà de nom Vicenç que treballava al carrer de les Carretes del Raval barceloní, gent esgotada pels impostos reials que gravaven, com encara avui, el comerç i la fabricació de la plata. Al tombar del XIX, tip d'impostos i de dificultats, Rafael Pallarols emigra cap al fabulós Ríu de la Plata, camí natural cap a les riqueses dels Andes, i s'instal·la a la petita ciutat de Buenos Aires. Aventurer de mena, Rafael adquireix allò que a l'Argentina en diuen un paper *protagónico* en el regiment de minyons catalans que el 1806 es van afegir a lluitar contra l'armada britànica que maldava per apoderar-se de les possessions espanyoles a ultramar, aprofitant les guerres napoleòniques del continent europeu. Però, seguint la tradició futura, en Rafael va tornar a Barcelona per casar-se i mantenir el taller familiar.

Raça d'artesans compromesos amb el segle, el seu fill Vicenç Pallarols i Sabaté -Vicenç II de la saga- mantindrà l'esperit aventurer

viatjant del Pirineu als Urals per llegar als descendents la crònica de la guerra de Crimea, en què va participar de soldat voluntari al costat dels cossos expedicionaris de França i d'Anglaterra, aliats de Turquia contra Rússia. En aquest assaig de matança moderna, esdevingut al 1854, el jove Pallarols, periodista romàntic, conta amb tot el *charme* d'una novel·la d'espadaixins allò que veia amb els ulls.

L'establiment a Amèrica. El 1909 la família en pes deixava Barcelona definitivament. Vicenç ja havia fet les seves proves de re-

Un dels encàrrecs que més emocionen Juan Carlos Pallarols, pel que simbolitza, és el bastó presidencial d'Alfonsín.

sistència al mareig en una excursió amb vapor a Roses, la Setmana Tràgica havia instaurat la perplexitat entre les bones ànimes de Barcelona, havien perdut dos fills i, a la fi, estava cansat de "revoltes i angoixes", de bombes indiscriminades i d'escaramusses contra els moros. Salpava un 25 de setembre de 1909 a bord del transatlàntic Tomasso de Savoia i arribava a una capital "d'amplis i interminables carrers sense fi" amb un interrogant al final: "Quantes vegades m'he preguntat si vaig ser un boig o un insensat de venir sense treball segur i en un país estrany i sense pensar què podria succeir en la meua absència". Al cap d'uns mesos li arribaven la dona i el fill, Carles, destinat a ser el successor.

Malgrat les indecisions, el moment escollit per a aquell viatge no podia ser millor. Hi havia tota una aristocràcia argentina disposada a finançar els tallers dels orfebres. Un país sencer rebentava d'inver-

sions estrangeres. S'hi construïen grans ramals de tren per abastar els escorxadors i els frigorífics de Buenos Aires, i el món sencer es rendia a aquella Argentina que exportava carn al món i era la sisena potència mundial. Els *estancieros*, els grans propietaris que posseïen milers de caps de bestiar i infinites hectàrees de pampa horitzontal tenien més bon gust que no pas els nous rics, els representants dels interessos britànics a l'Argentina, advocats i banquers. Els *senyors* eren, per tant, clients naturals de la saga Pallarols. L'Argentina, federal i republicana, encara podia ser els Estats Units d'Amèrica del Sud. Per tant, la commemoració del centenari de la independència nacional va rebre la pompa adequada a les grans celebracions. Gràcies a la celebració Josep-Vicenç Pallarols va rebre l'encàrrec de fabricar tota la panòplia —plagues de plata, claus de la ciutat, medalles commemoratives...— de l'esdeveniment. Les circumstàncies pràcticament es repeteixen després de la Primera Guerra Mundial, quan el príncep de Galles, en visita a l'Argentina, és obsequiat amb un joc de plateria colonial de can Pallarols.

Davant un currículum tan efectiu, els governs radicals no van trigar a rendir-se als encants d'un artesà que treballava *com abans* —entre ells l'exquisit president Alvear, casat amb Regina Pacini, soprano de la Scala de Milà, i amants ambdós de la bona vaixella—. Des de llavors els polítics de l'Argentina han fet sempre els honors a l'estil Pallarols. Fins avui.

Un dels encàrrecs que més emocionen Juan Carlos Pallarols, pel que simbolitza, és el bastó presidencial d'Alfonsín. Rep l'encàrrec al 1983, quan a l'Argentina es restaura el règim democràtic. Tot i l'emoció per la peça, Pallarols es va veure immersit en l'absurditat de la transició democràtica. La Junta Militar, a punt de fer les maletes, tenia una idea fixa i Pallarols en tenia una altra: "Vaig intentar de donar al bastó un estil argentí. Els militars em proposaven de fer un bastó tradicional seguint un model de primers de segle, d'estil francès,

amb ornaments grecs i canya de malaca. Bonic, però no tenia res a veure amb l'Argentina. La meua proposta va ser d'utilitzar, de primer, fusta d'un arbre autòcton i de fer-lo d'argent i no d'or, com pretenia la Junta. L'argent abaratia la peça i jo creia que això donaria al cap de govern un toc d'austeritat, higiènic si més no. Fer-lo d'argent també era adequat perquè l'Argentina havia pres el seu nom d'aquest metall. Pel que fa als ornaments, vaig decidir la flor de card, que és una de les flors més comunes del país. Una flor de card per cada província argentina i tres poncelles per cadascuna de les Illes de l'Atlàntic sud, amb el desig que, si algun cop s'incorporen a l'Argentina, no fos per una guerra sinó amb la naturalitat d'una flor que s'obre espontàniament. Vaig treure la fusta del bastó d'un raig d'una roda de carro, de primer perquè m'agradava la idea de moviment que suggereix una roda i també per

TONY VALDEZ

la seva relació amb el treball". Pallarols va acabar el bastó tal com l'havia dissenyat. La Junta Militar en va comprar un altre en una joieria. O sigui que, al capdavant, Alfonsín va tenir dos bastons de comandament. "Però feia servir el meu" recalca Pallarols, que recorda bé l'episodi del bastó, perquè el militar encarregat d'aquell assumpte de protocol era el capità de l'armada, Alfredo Schillingo, el primer militar argentí que va confessar la seva participació directa en l'assassinat de centenars de desapareguts que llançaven al riu Paraná convenientment sedats, des d'helicòpters de l'exèrcit.

Era el *Proceso de Reorganización Nacional*, la dictadura de la Junta Militar (1976-1983). I Juan Carlos Pallarols tampoc no en va restar al marge: "Jo no tenia cap mena de relació amb la política, però tot i així em van detenir dos cops i em van clavar una bona pallissa. En una ocasió, m'havien

Els Pallarols treballaven per a tots els poders del país austral: militars, civils i sempre, per damunt de tot, l'església.

convidat a veure una exposició d'icones russes. Per la feina no vaig poder anar-hi de dia i per això m'hi vaig acostar —eren unes grans vitrines il·luminades que donaven al carrer— després de sopar, tot passejant. I quan m'acosto a les vidrieres a veure la plateria russa, vénen una colla de militars, m'agafen i em tiren contra un cotxe.

I em pregunten cridant que què feia allà. Evidentment no es cregueren que només hagués anat a veure l'exposició. Comencen a pegar-me i a insultar-me. Jo els dic qui sóc i a què em dedico, etc. Finalment es van convèncer que no era ben bé un *subversivo*, però em vaig empassar una bona tanda de cleques i de puntades de peu. La segona història va ser encara pitjor. Un jutge federal em va prendre per l'amant de la seva dona. Em va enviar una citació i al seu despatx em va dir que em mataria. Jo vaig haver de demanar l'*habeas corpus* i vaig restar fugit quinze dies fins que el senyor jutge es va informar bé i li van dir que no era jo qui s'havia fugat amb la seva dona, que havia estat un altre. Després, em va enviar una carta demanant excuses i convidant-me a prendre vi. Quines penques! Evidentment no hi vaig anar mai... Tots els cabells blancs que tinc em van sortir aquelles setmanes, de por".

Ningú, ni els artesans de la plata, no quedava fora de sospita aquell 1976, però ja feia molts anys que els Pallarols treballaven per a tots els poders del país austral: militars, civils i sempre, per damunt de tot, l'església, que havia d'apuntalar el nom dels Pallarols durant la dècada dels 30. Durant l'octubre del 1934 el Congrés Eucarístic Internacional va restablir la ciutat de Déu a Buenos Aires, en una operació colossal orquestrada per Eugenio Pacelli, legat pontifici i futur Pius XII. Pacelli va encarregar en aquesta ocasió la custòdia major de la catedral, que feia tres metres d'alçada. A més d'aquesta fita, també van encarregar-se de més objectes de culte: el calze, el copó i pràcticament tota l'ornamentació de la catedral, que els va costar dos anys de feina. El resultat va fascinar els bisbes europeus, admirats d'una riquesa expressiva, que ja no era habitual a les seves diòcesis. L'imperi litúrgic dels Pallarols neix en aquella reunió de mitrats i segella una unió que serà eterna fins a la dissolució de tots els vincles terrenals. Algunes de les millors peces de la família, rareses de col·leccionista, han estat creades especialment per al Vaticà des que

Pallarols i Adrián. Pallarols pare i Pallarols fill, sisen a setena generació treballen avui al taller de San Telmo.

ARXIU / EFE

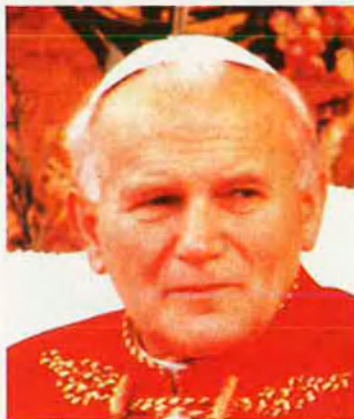

D'esquerra a dreta, Juan Domingo Perón, Raúl Alfonsín, Pius XII i Joan Pau II. La família Pallarols ha treballat tant per a primeres figures de la política com per a l'església.

Pius XII, el papa dels anys 40 i 50, del concordat amb Hitler i de la passió orgànica, coneixedor del bon nom de la saga, va encarregar a Carles Pallarols el seu calze personal. Casualment, aquest gener del 1996 Juan Carlos Pallarols, el fill d'en Carles, sisè de la saga, tenia el calze al taller, car l'hi havien enviat de Roma per restaurar-lo. No hi ha dubte. Talla l'alè. És la imatge somniada del Sant Grial: filades d'or i pedres precioses: margarides, diamants, perles..., que cobreixen en un trencaclosques minucios la copa daurada. El seu pare es va passar un any per acabar aquesta peça única que no és d'or de fosa, sinó d'un aliatge més lleuger que pesa poc més d'un quilo, treballat amb tècnica medieval: fent la peça pel revés, buidant-la per dintre amb un cisellatge d'altrelleu que requereix 150 eines diferents, cisells de diversa mida que havien de polir el metall a base de fregar-lo, com es fa amb el cisellatge del marbre o amb el modelatge manual de l'agila. No hi ha valor descriptiu possible. La primera matèria va costar vuit mil dò-

ARXIU / EFE

**Juan C. Pallarols:
"Sobretot rebo encàrrecs de l'Opus. Són rics i discrets. No és que m'agradi gaire perquè soc una mica anarquista..."**

lars, però el valor actual es pot calcular per l'assegurança que en van pagar per poder-lo exposar en una mostra a París: un milió de dòlars.

"Mausoleu interruptus". Des de Lleó XIII a Joan Pau II sempre hi ha una tasca ornamental per al taller dels Pallarols i Juan Carlos s'ha encarregat de fer el calze personal de Karol Wojtila, lliurat en ocasió d'una visita d'Alfonsín a Itàlia. Són alguns dels darrers artesans de la cristiandat, rastres d'una

relació entre el príncep i els obradors que l'Església Catòlica sembla haver perdut del tot. Ja no es construeixen grans catedrals ni s'alcen altars a cada marededéu, però l'Amèrica Llatina, estendard actual del catolicisme demogràfic, és zona de guerra entre els defensors de l'opció preferencial pels pobres i els ressentits amb el Concili Vaticà II; i aquests últims no han renunciat als calzes de plata ni a les casulles brillants.

Juan Carlos Pallarols, home agnòstic, rep gairebé un vint per cent d'encàrrecs eclesiàstics. No és que sigui gaire, perquè les parròquies són deficitàries, però queden ordes religiosos disposats a fer les Grans Obres de la Cristiandat. Un retaule de plata dedicat a la memòria d'un beat contemporani en trànsit d'esdevenir sant, i feines menors, han donat a Juan Carlos Pallarols un coneixement íntim de la iconografia catòlica i d'aquells sacerdots que mantenen el venerable costum d'ofrenar a Crist sagraris de plata. "Sobretot rebo encàrrecs de l'Opus Dei. Són rics i discrets. I també em fan encàrrecs de França (Lefebvre), de Suïssa, dels Estats Units. Són gent caparruda. Com que són conservadors, els agrada de conservar l'estil ornamental de l'església preconciliar i això, naturalment, inclou la plateria i l'orfebreria. No és que m'agradi gaire, perquè jo sóc català, ja se sap, una mica anarquista..., però ja veus, conec la litúrgia de punta a punta".

Però la història no havia de ser tan compassiva amb els Pallarols. Un any després del Congrés Eucarístic, mentre l'església desplegava el nom dels Pallarols pels cinc continents, Carles Pallarols Cuní, el fill de l'emigrant vol tornar a casa per conèixer el país que havia abandonat quan no tenia ni un any. Estiu del 1936. L'hereu, després d'haver-se casat, vol conèixer la república democràtica i el president Companys, que els emigrants abrondats –gairebé tots– associaven amb la memòria de Macià i de l'estelada que tots conservaven al reducte casolà des d'aquelles apoteòtiques rondes americanes dels anys vint. Escollien una mala data

TONY VALDEZ

TONY VALDEZ

A l'esquerra, Pallarols treballant: en una peça important, hi poden intervenir 150 eines diferents. A la dreta, un artesà elaborant una si-vella. Els encàrrecs arriben al taller sempre a través d'un conegut.

per al viatge de noces: 21 de juliol de 1936. La guerra civil sabotava el retorn a l'Arcàdia ideal. Durant tres anys de cataclisme, aquell argentí-català s'havia de sentir dir dels seus clients de sotana el mal exemple que Catalunya, "roja i atea" donava al món, però fins a l'últim instant els Pallarols, catalanistes d'esquerra, van resistir-se a creure que tot era perdut. Les seqüeles d'aquella guerra no van acabar-se al 1939. Tampoc a l'Argentina. Al 1946 els amics americans del franquisme, Perón i Evita, instauren, per votació popular, un estat semipolític a base de sindicalistes macarres i de masses desbocades. Burgesos i artesans es repleguen en la intimitat de la llar. Un cop vidu, l'avi Pallarols recopila les vivències de la seva vida, mentre el taller dels Pallarols funciona amb en Carles, pare de Juan Carlos, al capdavant. Es en aquesta època que el taller rep un dels seus encàrrecs transcendents. El 1952 és un any tràgic per al peronisme. Eva, l'Evita del *descamisados*, es mor de leucèmia. La massa se submergeix en el dol. Però Evita no serà oblidada, clama Perón, i el president promet la construcció d'un monument funerari en honor seu. El més gran del segle XX. Segons la premsa de l'època, havia de ser un mausoleu sense comparació possible: cent setanta metres de marbre de Carrara, catorze ascensors al cim i cent metres de base. La immensa mola, titulada *Mo-*

numento al Descamisado, havia de simbolitzar la lluita d'Evita pels pobres. Al centre del monument, s'hi havia d'instal·lar la cripta, copiada per desig exprés d'Evita de la tomba de Napoleó, als *Invalides* de París. Les restes embalsamades

havien d'anar en una urna de cristall coberta amb una tapa de plata que reproduïa la figura d'Evita jacent.

El govern de Perón convoca Carles Pallarols perquè faci la coberta d'argent de la cripta. Es posa a treballar de seguida. Al 1955, tres anys després de la mort de la *jefa*, esclata la Revolució Nacional, una insurrecció cívico-militar que obliga Perón a fugir del país i que desestima per sempre més aquell projecte faraònic. Fins i tot desapareix el cadàver incorrupte de Santa

EL TEMPS

vol crear una xarxa per a augmentar la seva difusió
Necessita **COL-LABORADORS/ES COMERCIALS** a la ciutat de

Palma de Mallorca

ES REQUEREIX

Creure en la necessitat d'un mitjà de comunicació útil per al conjunt dels Països Catalans
Facilitat de contacte i relació amb persones i col·lectius interessats en el nostre país i la seva cultura.
Temps parcialment disponible

S'OFEREIX

Integració en un equip humà obert i dinàmic
Contracte mercantil amb comissions i incentius en consonància amb l'esforç i els resultats

Interessats, escriviu a:

EL TEMPS

Aribau, 15, 4t 2a

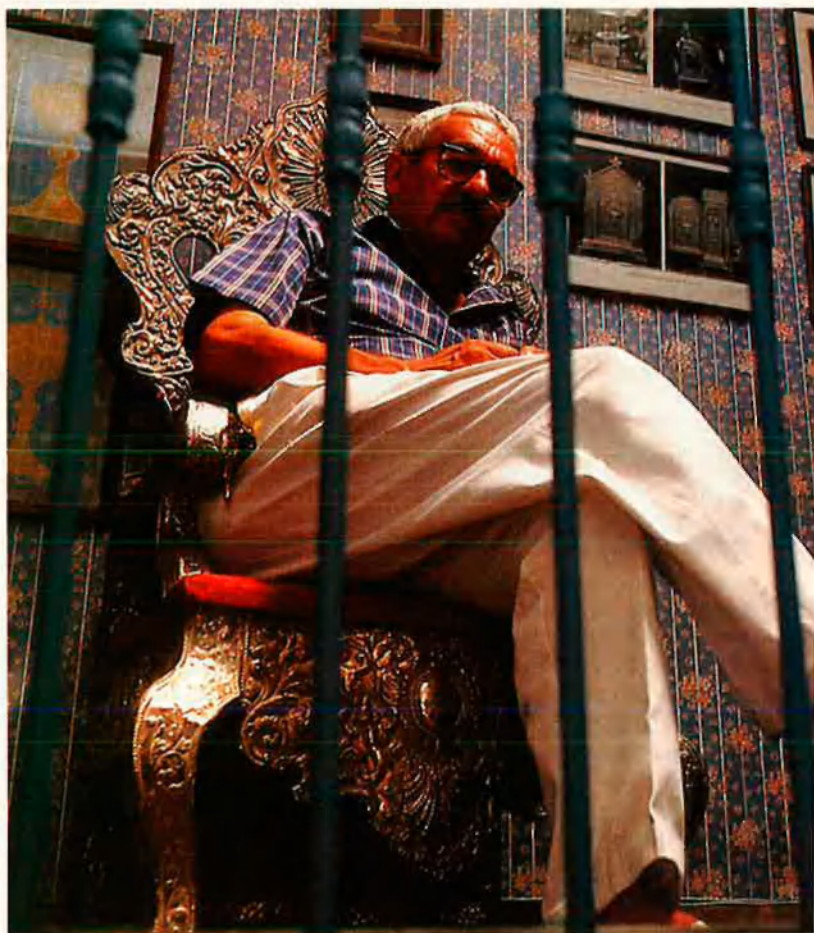
08011 BARCELONA

(telèfon i adreça de contacte, imprescindible)

Pallarols, assegut a les cadires de plata. Juan Carlos seu en una cadira d'argent, una de les peces elaborades pels seus avantpassats.

Evita. Pallarols, que ha invertit tots els estalvis en l'obra, veu com tot se'n va en orris. Els generals vencedors li ordenen que la destrueixi i li recomanen que vagi a judici per reclamar els diners que hi ha invertit. Pallarols, artesà honrat i massa ingenu, no creu moral de reclamar que li paguin una peça que no ha acabat. En lloc d'anar al jutjat i reclamar a l'estat el pagament íntegre del treball realitzat, Carles Pallarols prefereix d'enfrontar-se amb els deutors tot sol per no carregar al nou règim les factures del peronisme. Acabarà perdent la casa, el cotxe, el taller. La reputació de cinc dècades. En pocs mesos, la família ha tocat fons. És hora de començar de nou, lluny de la capital, a Lomas de Zamora, un poble de la província de Buenos Aires. Un exili interior, de misèria física i d'ensorrament moral, que encara fa aflorar les llàgrimes als ulls de Juan Carlos Pallarols: "El pare va quedar tocat per sempre i no es va recuperar mai més. Ja et pots imaginar quina opinió tinc del peronisme". Sota l'actual taller, en un racó de l'escala, l'argenter hi conserva la causa de la ruïna familiar: la maqueta del mausoleu i la màscara platejada, rígida i anguniosa, d'Eva Perón. Quatre anys després del desastre, els Pallarols van fer reflotar el taller. Però Josep Pallarols ja no era el d'abans. S'havia rendit. Al 1969 un embassament cerebral l'immobilitza en una cadira, i mor, finalment, al 1970.

El futur del passat. Casa Pallarols, al 1996, és una petita gran cèl·lula que barreja, a la primera planta del carrer de Defensa, tots els nivells de la vida. El pis familiar és connectat al taller pel saló, carregat d'armadures i d'espases, i la gossa Malena, amb les seves orelles penjades i la mirada tristoia, sol travessar-lo amb un aire menys ferotge que no el puma domesticat que impactava els *vips*, quan venien a visitar el taller, sempre acompanyats, i previnguts, per la Mirta, dona de l'argenter i veritable *public relations* d'aquesta petita companyia internacional que ja té successors a la vista. Carlos Da-

Un encàrrec de gran envergadura que el govern de Perón fa a Carles Pallarols i que no arriba a realitzar destrueix l'imperi familiar.

niel i Adrián, la setena generació d'orfebres. No pateixen ni per la competència ni pel futur. L'atmosfera del taller és paternal i amistosa. Aprenents, fills, curiosos, i fins algun capellà que fa pràctiques d'argenteria, es mouen entre aneglets bufanúvols i petxines rococó. Esbossos i dibuixos s'amunteguen damunt les taules i serveixen de model per a totes les creacions. No

hi ha pressa, ni nervis. S'hi conversa i s'hi beu mate, aquest te amarg que és la perdició dels argentins. Al taller es fa tota la feina a mà, no hi intervé cap màquina. Des de la fusió del metall, el treball amb el foc a l'enclusa, el cisellatge en motlles de cera. S'hi treballa com fa dos-cents anys. O vuit-cents. Fora del temps. I molts se'n fan creus. En un congrés internacional, escaigut fa pocs anys a Buenos Aires, els quaranta directors dels principals museus d'orfebreria del món van quedar astorats d'aquesta reminiscència antiga. Tothom, platers i clients, ha canviat. Ells no. Amèrica, l'aïllament sudista, els ha salvats d'una estandardització forçada al continent europeu on la majoria de petits negocis de plata van morir d'inanitat o van reconvertir-se en empreses capitalistes: "L'altre dia em va visitar un senyor de Barcelona que es dedica a fer marcs de plata per a fotografies o quadres. Em va explicar que, de la seva fàbrica, en

TONY VALDEZ

sortien dos mil marcs cada dia. A mi, aquestes quantitats no m'impresionen. Avui, tot es pot fer a màquina i en sèrie, excepte una bona peça de plata. I de bones peces, al meu taller, no se'n fan més de trenta o quaranta l'any".

L'altra part del secret Pallarols és que tampoc els artesans europeus no poden fer-li la competència. La comparació dels costos laborals ja dóna pistes suficients. Juan Carlos Pallarols es pot permetre el luxe de tenir un ajudant parat quinze dies esperant una comanda. Costa cinc vegades més mantenir un taller com aquest a Europa que no pas a l'Argentina, terra promesa dels artesans europeus, on fins i tot les catifes de les esglésies eren fetes de plata perquè tota la terra era regada d'argent. Terra promesa on la mitjana dels sous no passa dels cinc-cents dòlars. Per tant, no cal anar contra rellotge. El temps se subordina a la peça i tota peça té al seu temps. Això limita les comandes que Juan Carlos Pallarols pot

atendre, però li permet de seleccionar entre els clients de la plutocràcia mundial. *Radio Macuto* treballa eficaçment a programar el cognom Pallarols en l'agenda de la jet-set. Gairebé sempre és algú que n'ha sentit parlar, una recomanació, una casualitat. La joieria Tiffany's de Nova York va comprar-li un esplèndid marc per a un mirall després de veure'n una fotografia en una revista i així, en catàlegs d'exposicions, o en obres cedides per a l'òpera o el teatre, en revistes del gremi, les peces del taller Pallarols arriben a tots els punts del planeta: un ganivet per al president de la Mercedes Benz, dues llànties de plata per al cap de la cadena *O Globo* del Brasil, una sivella de plata que el president Alfonsín va regalar al príncep d'Astúries, i molts encàrrecs anònims per als Estats Units, fins i tot excèntrics, com un joc de pinces d'espàrrecs de plata per a una senyora de Los Angeles. A França, barem del bon gust, Pallarols té molts i bons clients, gent refinada que li encarrega peces per als cavalls: frens, estreps, esperons, tota la plateria de muntar. De Catalunya i Espanya no li demanen gaires coses. "Ningú no és profeta a casa seva —resigna Juan Carlos—, i la veritat és que els rics d'allà no saben apreciar la plata". Després de la invasió hispànica, arran de les privatitzacions menemistes, el taller de San Telmo ha tingut una bona experiència amb els nous rics provinents d'Espanya, executius de Gas Natural i de Telefónica, que li encarreguen les peces a pes. "Si volen una coberteria bonica, la volen de quinze quilos, per exemple; no els importa gaire com és feta. Hi ha excepcions, com la de Francesc Badia. El director de Gas Natural té bon gust, realment". El prestigi i els quirats no són patrimoni exclusiu dels *yuppies* espanyols. La classe emergent d'Argentina, funcionaris de l'entorn menemista, intermediaris o *coimeros*, es planta al carrer de Defensa per exigir tota classe d'aberracions estètiques pagades amb els beneficis "indirectes" de les privatitzacions i el narcotràfic: cocteleres d'or, taules d'esnobisme. Xilens, peruans o

brasilers que s'acosten a Buenos Aires a comprar *glamour*. Per a la resta de llatinoamericans, Buenos Aires representava el París de l'hemisferi sud, la ciutat del refinament pel seu gust per les coses europees, com els cafès i les llibreries. I el taller dels Pallarols és un illot en aquesta ciutat en vies de proletarització. La llegenda dels argenters catalans, confirmada pels experts i compradors, ratificada per la primera exposició d'un artista viu al Museu de les Arts Decoratives de l'Argentina, s'assenta també en el poder immanent dels

**Juan Carlos
Pallarols vol
tornar a Catalunya
un temps
i redescobrir el
país que el seu avi
va descriure en un
dietari íntim.**

alquimistes, aquells demiürgs de l'edat mitjana que, buscant la pedra filosofal que convertia el plom en or, van deixar ensenyances perennes als orfèvres actuals.

Joan Carles Pallarols no creu en la màgia, simplement l'aplica, i aquest coneixement secret, a la fi, tampoc no ho és tant. L'argenter argentí Pallarols conserva un llibre antiquíssim *Dilatador de la plata oro y piedras de Don Juan de Arce de Villafañe natural del reino de León vecino de Valladolid*, escrit l'any 1527, durant el regnat de Felip II. Es pot considerar el primer tractat de plateria en espanyol, i de les seves pàgines, l'alquimista modern n'ha tret ensenyances que continuen essent-li útils cinc segles després d'haver estat escrites. Les maneres de fondre, de tallar, de treballar, de soldar, de fer banys.

Aquests temps amorals han evitat que Juan Carlos Pallarols fos cremat a la foguera, però, de fet, les seves relacions amb la dimensió desconeguda van anar —per una

**Detall d'un
mànec de
ganivet a mig
fer. La peça es
treballa subjek-
ta a un suport
fet de resina.**

TONY VALDEZ

TONY VALDEZ

Un canelobre, una sucrera, qualsevol objecte imaginable es pot fer en plata. La seva gran ductilitat ho permet.

vegada— més enllà dels tractats de plateria. L'episodi, cal garantir-ho, no és un capítol dels *X Files*: "Un dia ve una senyora i em demana que li faci un escarabat d'or pur. Les instruccions per a la peça inclouen l'horari durant el qual jo havia de treballar. L'explicació que em va donar és que tot allò formava part d'una investigació científica. Em va dir que no podia dir-me per a qui era. Vam pactar un preu

i ja està. Vaig seguir les seves indicacions i vaig fer l'escarabat. Jo sabia que la senyora era secretària del doctor Escardó, metge d'origen català, president de l'Institut Científic Argentino. Al cap dels anys vaig voler saber on havia anat a parar el meu escarabat, i vaig insistir tant a saber-ho que el doctor Escardó em va dir que m'ho contaria, però que jo no ho podia dir a ningú, perquè ell ho negaria tot. Em va explicar que un grup de científics de l'Institut havien tingut un contacte extraterrestre a la zona del Cerrito, a l'Uruguai. En aquest encontre hi va haver un intercanvi, els extraterrestres es van emportar l'escarabat d'or i ells van deixar una cosa en canvi".

—És a dir, que un objecte seu navega per l'espai en mans d'alienígenes?

—No un, dos. Un altre català, Jordi Borràs Llop, pintor i escriptor que, entre més coses, té plantades escultures al Mato

Grosso i a l'Antàrtida, em va proposar de fer la primera escultura estel·lar. Van dissenyar plegats una piràmide de plata i, dins la piràmide, hi va posar un poema seu. Ell es va ocupar de parlar amb la NASA i de demanar-los que volfem que l'escultura fos llançada a l'espai. Ara, de la NASA mai no ens van contestar. Alhora vam escriure a l'URSS i aquests sí que ens van fer cas. Ho tinc en un paper, que guardo, que ens van enviar dient-nos el dia i l'hora de l'any 1981 que l'escultura fou enviada a l'espai.

Arronsa les espatlles com dient: Qui sap? De moment Juan Carlos Pallarols prepara un viatge a l'altra punta de l'Atlàntic. Vol tornar a Catalunya un temps. Recuperar la fluïdesa en la seva llengua i redescobrir el país que el seu avi va descobrir en un dietari íntim. Vol saber com és la dimensió desconeguda.

Xènia Bussé / Oriol Malló

CONTRACTACIÓ D'UN SECRETARI EXECUTIU I UN ADMINISTRATIU PER L'INSTITUT JOAN LLUÍS VIVES

L'Institut Joan Lluís Vives ha resolt convocar la contractació d'un secretari executiu, amb funcions gerencials, amb un sou brut a l'any de 6.000.000 PTA, en règim de contractació laboral, per llançament de nova activitat i amb una durada inicial de 6 mesos, prorrogable segons el que preveu la legislació vigent. La retribució anual esmentada es podrà veure incrementada mitjançant els incentius econòmics que s'establen per majors ingressos atípics obtinguts pel mateix Secretari Executiu en favor de l'Institut Joan Lluís Vives. Criteris que es tindran en compte per tal d'avaluar la idoneïtat dels candidats:

- Títol superior.
- Experiència en gestió en l'àmbit de la Universitat i de la Cultura.
- Coneixements de Català
- Coneixements en gestió i administració pública.

L'Institut Joan Lluís Vives ha resolt convocar la contractació d'un administratiu, amb un sou brut de 1.500.000 per any, en règim de contractació laboral a mitja jornada (20 hores setmanals), els matins, per llançament de nova activitat i amb una durada inicial de 6 mesos, prorrogable segons el que preveu la legislació vigent.

Criteris que es tindran en compte per tal d'avaluar la idoneïtat dels candidats:

- Batxiller superior, FPPI o equivalent.
- Coneixements de català a nivell mitjà.
- Coneixements d'informàtica: tractament de textos.
- Coneixements d'informàtica: fulls de càlcul.
- Coneixements d'informàtica: bases de dades.

Aquelles persones que estiguen interessades a participar en aquestes convocatòries han de presentar al Registre General de la Universitat Jaume I (Campus de la Penyaeta Roja, Castelló de la Plana), personalment o per qualsevol dels procediments establerts en la Llei de Règim Jurídic de les Administracions Públiques, instància acompanyada de currículum, dirigida a l'Excm. Sr. President de l'Institut Joan Lluís Vives abans de les 14 hores del dia 27 de maig de 1996. No s'admetran instàncies presentades amb posterioritat a la data anteriorment esmentada.

El model d'instància es facilitarà al Registre General de l'UJI a les persones que ho desitgen. En el procés de selecció es valoraran els mèrits justificats al Currículum Vitae i l'entrevista personal, la data de la qual es comunicarà oportunament als aspirants seleccionats, i apareixerà als taulells d'anuncis situats al Campus de la Penyaeta Roja. El telèfon de l'Institut 964 34 56 80 (ext. 4811) està a disposició de les persones interessades per rebre qualsevol tipus d'informació.

Castelló de la Plana, 10 de maig de 1996

XII PREMIS LITERARIS I D'INVESTIGACIÓ

CIUTAT D'ELX

ELS PREMIS LITERARIS "CIUTAT D'ELX", EN LLUJA XIIª EDICIÓ, ES CONVOQUEN EN LES ESPECIALITATS SEGÜENTS:

- PREMI DE NARRATIVA "ANTONI BRU", 1.000.000 PTAS.
- PREMI DE POESIA "FESTA D'ELX", 250.000 PTAS.
- PREMI D'INVESTIGACIÓ "BAIX VINALOPÓ", 200.000 PTAS.

Per a informació, sol·licitud de bases i entrega de treballs, adreceu-vos al Negociat de Cultura de l'Ajuntament d'Elx, Centre Cultural St. Josep, a la plaça dels Reis Catòlics, s/n, 03201 Elx, o crideu al telèfon (96) 544 89 47 (telecòpia: (96) 544 89 00).

El termini d'admissió d'obres es tancarà el 31 d'octubre de 1996.

AJUNTAMENT D'ELX
REGIDORIA DE CULTURA

